

A szarajevói merénylet

8/1

Mi történt Szarajevóban?

Páros feladatlap

Válaszoljatok a szalagcímek alapján a következő kérdésekre!

Hogyan halt meg Ferenc Ferdinánd?

Hol van Szarajevó?

Milyen céllal tartózkodott Ferenc Ferdinánd Szarajevóban?

Hány áldozata volt a merényletnek?

Ki volt Chotek Zsófia?

Milyen súlyos politikai következmények várhatók a merénylet után?

8/2A

A Monarchia balkáni politikája

Információs kártyák

A XIX. században a Monarchia kiszorult Itáliából és a német egységből. Az aktív nagyhatalmi politika egyetlen színtere a Balkán maradt.

A Monarchia a Balkánt hagyományosan saját érdekszférájának tekinti.

A Balkán fontos, mint piac, presztízs és stratégiai pont – kijárat a tengerre.

A Balkán ütközőpont: Monarchia – Oroszország – Olaszország – Nemzetállamok – Anglia (szorosok – Földközi-tenger)

A Balkán nyugalma a Török Birodalom léte szavatolja.

A Balkánon erősödnek a nemzeti mozgalmak. Ez veszélyezteti Törökország létét.

A Török Birodalom a Monarchia természetes szövetségese lehet a balkáni nemzetállamokkal szemben.

Törökország Európa beteg embere. Külpolitikájába mindenki beleavatkozik, akinek érdeke fűződik a térséghez.

8/2B

A Monarchia balkáni politikája

Információs kártyák

A balkáni népek természetes szövetségesei egymásnak a Török Birodalommal szemben.

A formálódóban lévő nemzetállamok határai vitatottak. A középkori történelmi határok és az etnikai határok nem esnek egybe.

Szerbia és Bulgária, a balkáni nemzetállamok két legerősebbike csak egymás rovására terjeszkedhet.

Bulgária – és a Kelet-Balkán – nem tartozik a Monarchia érdekszférájába, Szerbia – és a Nyugat-Balkán – igen.

Bulgária a Monarchia természetes szövetségese lehet Szerbiával szemben.

A Török Birodalom és Bulgária egymás ellenfelei.

A Monarchia mellett a Balkánon leginkább érdekelt másik nagyhatalom Oroszország.

A Balkán-kérdés már eddig is sok súrlódáshoz vezetett a Monarchia és Oroszország között. A kérdésben két politikai álláspont küzd egymással: a status quo politikája és az érdekszféra-politika.

8/2C

A Monarchia balkáni politikája

Információs kártyák

A status quo politika defenzív jellegű, nem képes befolyásolni a változásokat, csak nézi, mi történik. A változásokat csak aktív érdekszféra-politikával lehet a Monarchia számára kedvező irányban befolyásolni.

Az érdekszféra-politika csak az Oroszországgal való együttműködésen alapulhat. A két ország közötti viszonyban azonban nagy sebet ejtett az 1906-os annexiós válság.

Az annexiós válság idején Oroszország sérelmezte, hogy a Monarchia bekebelezte Bosznia-Hercegovinát, mert felfogásuk szerint cserében nekik is kapniuk kellett volna valamit.

Bosznia-Hercegovina 1878 óta a Monarchia katonai igazgatása alatt állt.

Bosznia-Hercegovina történelmileg a Magyar Királyság része. Egészen a török időkig az volt.

Oroszország mindenáron a Boszporusz és Dardanellák szorosait akarja, hogy szabad kijárása legyen a Földközi-tengerre.

Oroszország a szorosok miatt a Török Birodalom gyengítésében érdekelt.

Angliának nem érdeke, hogy Oroszország megszerezze a szorosokat, mert akkor elvághatja a szigetországot a keleti irányú gyarmati és kereskedelmi kapcsolataitól.

8/2D

A Monarchia balkáni politikája

Információs kártyák

Anglia és Oroszország 1907-ben katonai-politikai szövetséget kötöttek. Jó közöttük az együttműködés. Az angolok hagyományos oroszellenességére már nem lehet számítani.

Nem csak Anglia és Oroszország között van szövetség. Németország gyarmati hódításai miatt az angolok és a franciák is szövetségre léptek, Oroszország és Franciaország pedig már jó ideje szövetségi politikát folytat.

Az orosz–angol–francia antant szövetség kölcsönös segítségnyújtást ígér, bármelyik fél keveredne háborúba.

Egy nemzetközi konfliktusban a Monarchia nincs egyedül. A Hármasszövetség révén számíthatunk Németország és Olaszország segítségére.

Olaszországra nem számíthatunk. Az olaszok balkáni ambíciói miatt ütköznek az érdekeink.

A Hármasszövetség immár 30 éve alatt Németország többször is jelezte, hogy nem kíván a balkáni helyzet miatt fegyveres konfliktusba keveredni Oroszországgal. Bismarck megmondta: a Balkán nem éri meg egy pomerániai gránátos csontjait.

Németországnak is érdeke Oroszország gyengítése. Az utóbbi években, amióta Németország vasutat épít a Balkánon át Bagdadig, feszültté vált a német–orosz viszony. Németországnak már nem közömbös Törökország sorsa. Sok pénze fekszik benne.

Oroszországnak nem fűződik közvetlen érdeke a Nyugat-Balkánhoz. Nem fog beavatkozni egy Szerbia elleni helyi háborúba.

8/2E

A Monarchia balkáni politikája

Információs kártyák

Ha Oroszország mégis hadat üzen, akkor az antant szerződéses értelmében Franciaország és Anglia is beavatkozik a konfliktusba. És ez világháborút jelent.

Németország évek óta készülődik a nagy háborúra. Ha ki kell robbannia, most robbanjon, amikor Németország erősebb, mint az ellenfelei.

A Monarchia – és benne Magyarország – nincs felkészülve a háborúra. Sem gazdaságilag, sem katonailag nem vagyunk elég erősek.

Szerb merénylők meggyilkolták az osztrák trónörökösöt a Monarchia területén. A Monarchia felháborodását és a bűnösök felkutatására irányuló követelések jogosságát mindenkinek el kell ismernie.

Ha Szerbia nem segíti a bűnösök felkutatását, szembe kell néznie a következményekkel. Ha ebben a kérdésben nem leszünk elszántak, többé senki nem fogja tisztelni a Monarchiát.

Ha nem leszünk kellően következetesek és elszántak akár a fegyveres konfliktus vállalásában is, ezt mindenki a Monarchia gyengeségeként fogja értékelni.

Ha most nem mutatunk kellő erőt, akkor eztán minden kis konfliktusban számíthatunk az alávetett népelemek lázongására.

A háborús konfliktus vállalásának feladása a Monarchia végét jelentheti.

8/3

A háború veszteségei

„A több mint 52 hónapig tartó öldöklés során elpusztult 8 538 000 katona. Ennyi volt az első világháború magyar és szerb, német és orosz, francia, angol, olasz, román, cseh, szlovák s ki tudja, még hány nemzet áldozatainak száma. S ebben a nyolc és fél millióban még nincsenek benne a háború sebesültjei, akik karjukat, lábukat veszítették, akiket megvakított a gáz, akik megsiketültek a légnyomástól, akiket idegsokk rángatott egy életen keresztül. És nincsenek benne a hadifoglyok milliói, akik még jóval a fegyverszünet után is táborokban kínlódtak. De nem esett még szó a polgári lakosság szenvedéséről sem: a nélkülözésről. Az asszonyokról, a gyerekekről, az öregekről, akik éhezéstől legyöngülve járványok áldozatai lettek.

Bár sok számítás készült, pontosan talán még senki sem számította ki a háború okozta anyagi kár értékét: az elpusztult épületek: gyárak, vasúti berendezések, kórházak, iskolák, a lerombolt lakóházak és megsemmisített műkincsek értékét és a milliós hadseregek felfegyverzésének roppant költségeit.”

Gondos Ernő: *Az első világháború*. Képes történelem sorozat

Az első világháború embervesztesége

Hadviselő államok	A mozgósított katonák létszáma	Elesett, meghalt	Megsebesült, fogságba esett, eltűnt	Mozgósított erők összvesztesége %-ban
Antanthatalmak				
Oroszország	12 000 000	1 700 000	7 450 000	76,3
Franciaország	8 410 000	1 357 000	4 803 000	73,3
Nagy-Britannia	8 904 000	908 371	2 281 864	35,8
Olaszország	5 615 000	650 000	1 547 000	39,1
USA	4 355 000	126 000	238 800	8,2
Japán	800 000	300	910	0,2
Románia	750 000	335 706	200 000	71,4
Szerbia	707 343	45 000	286 106	46,8
Belgium	267 000	13 716	79 345	34,9
Görögország	230 000	5 000	22 000	11,7
Portugália	100 000	7 222	26 069	33,3
Montenegró	50 000	3 000	17 000	40,0
Összesen	42 188 810	5 152 115	16 952 094	52,3
Központi hatalmak				
Németország	11 000 000	1 773 700	5 368 858	64,9
Ausztria–Magyarország	780 000	1 200 000	5 820 000	90,0
ebből Magyarország	3 800 000	661 000	1 477 000	56,0
Törökország	2 850 000	325 000	650 000	34,2
Bulgária	1 200 000	87 500	179 914	22,2
Összesen	22 850 000	3 386 200	12 018 277	67,4
Antant + Központi hat.	65 038 810	8 538 315	28 970 371	57,6

